

سرشناسه: ناسک جهرمی، محمد جواد ۱۳۶۴
عنوان و نام پدید آور: رسائل شاه داعی شیرازی / مؤلف : محمد جواد ناسک

جهرمی، ویراستار: مهدی سوار

محطات نشر: امید، ۱۳۹۵

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۶۴-۳۲-۷ شابک دوره: ۷-۳۶-۷۷۶۴-۶۰۰-۹۷۸

موضوع: رسائل شاه داعی شیرازی

رده بندی، کتبی: IR/۵۷۳۸/ن ۵۲ ۱۳۹۵

رده بندی دیوبند: ۱۳۳۱/۸

شماره کتابشناسی: ۵۰: ۴۲۹۱

عنوان کتاب..... رسائل شاه داعی شیرازی

مؤلف..... محمد جواد ناسک جهرمی

ویراستار..... مهدی سوار

ناشر..... امید

سال نشر..... ۱۳۹۷

تیراژ..... ۱۰۰

نوبت چاپ..... اول

قیمت..... ۳۵۰۰۰ ریال

چاپ..... تهران

شابک..... ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۶۴-۳۲-۹

شابک دوره..... ۷-۳۶-۷۷۶۴-۶۰۰-۹۷۸

نشانی: تهران - میدان انقلاب - مقابل سینما بهمن - خیابان اردیبهشت - ساختمان

اردیبهشت - پلاک ۱/۲۲۵. تلفکس: ۶۶۹۵۲۱۷۶ تلفن همراه: ۰۹۱۲۱۸۵۸۵۰۱

کلیه حقوق چاپ این کتاب برای ناشر و مؤلف محفوظ است. هرگونه کپی برداری

پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۱۵	رساله أسوه الرسوة (الگوی پوشش)
۲۵	رساله اصلاحت
۳۵	رساله بیان و عیان
۵۳	رساله تاج نامه
۵۵	رساله تحریر مسمی المبرد
۶۱	رساله تحفه المبتدیان
۷۱	رساله ترجمه الاخبار العلویه
۸۳	رساله ترجمه رساله شیخ محیی الدین
۹۱	رساله جمالات و کمالات
۱۰۱	رساله جواهر الكنوز
۱۳۳	رساله چهار مطلب
۱۴۳	رساله خیر الزاد
۱۷۰	رساله در البحر
۱۷۷	رساله راه روشن
۱۹۶	رساله شجریه
۲۰۴	رساله شرح بیت شیخ عطار
۲۰۵	رساله فی تحقیق الاعیان الثابته
۲۰۸	رساله فی المعنی المحبه
۲۲۸	رساله فی المعنی الولایه
۲۳۱	رساله الفوائد فی نقل العقاید
۲۳۵	رساله کشف المراتب
۲۴۳	رساله کلمات الباقیه

- رساله کیمیله..... ۲۵۱
- رساله کیمیله ثانیه..... ۲۵۷
- رساله المائف..... ۲۶۳
- رساله مرات الوجود..... ۲۷۵
- رساله نظام و سرانجام..... ۲۸۱
- منابع..... ۲۹۳

نگاه به زندگی شاه‌داعی شیرازی، عارف و شاعر بزرگ قرن نهم هجری و معرفی رسائل ایشان^۱

در طول تاریخ عرفان و ادبیات فارسی، ظهور وصف ناپذیر سعدی و حافظ شیرازی در قرن هفتم و هشتم، سبب شدند تا در عصرهای بعدی یک شخصیت عارف - صوفی شیرازی با قدم در عرصه‌ی ادبیات فارسی تلفیق همیشگی میان و ادبیات تعلیمی صوفیه را ادامه دهد: شاه‌داعی شیرازی. سید نظام الدین محمد شاه داعی الی الله شیرازی که به شاه‌داعی شیرازی و داعی شهرت بیشتری دارد، از سادات حسنی و عارفان و شاعران برجسته‌ی شیراز است که در سال ۸۷۰ هجری در شیراز به دنیا آمده و در ۸۷۰ هجری وفات می‌کند. وی از جوانی در شیراز سکونت کرده و ابتدا در محضر شیخ مرشد الدین ابواسحاق بهرانی (مهرانی) ساگردی کرده و به اشارت همین استاد به زیارت شاه نعمت الله ولی در ماهان کرمان می‌شتابد و از مریدان بزرگ وی محسوب می‌گردد. شاه‌داعی در زمان خود واعی شیرازی، شهرت یافته و پس از استادش شیخ مرشد الدین که خلیفه‌ی نعمت اللهیه در شیراز بود، خلیفه‌ی شاه نعمت الله ولی در شیراز می‌شود. اما از آثار او پیدایش سلسله‌های دیگری از صوفیه نظیر قادریه و احمدیه نیز در ارتباط بوده است. شاه داعی علاوه بر وعظ به سرودن شعر و نوشتن رسالات عرفانی اشتغال داشت و مهمترین آثار او علاوه بر دواوین قدسیات، واردات و صادرات، مثنوی‌های ششگانه است که به سته‌ی داعی مشهورند. شاه‌داعی حتی به لهجه‌ی قدیمی شیرازی اشعاری سروده و نیز اشعار عربی در دواوین او موجود است. در زمینه‌ی

^۱ - ر.ک. ناسک، محمد جواد، داعی الی الله زندگی، آثار و اندیشه‌های شاه داعی شیرازی، نشر امید، ۱۳۹۴.

نثر رسالات او از ۳۰ رساله بیشتر بوده که می‌توان به نسایم گلشن شرح گلشن راز، شرح مثنوی معنوی، شرح رباعیات سعدالدین حموی به نام جواهرالکنوز و نیز رساله المحبه اشاره کرد. اندیشه و آرای شاه‌داعی را باید جامع افکار زرگانی چون ابن عربی و مولوی دانست و با عنایت به آثار او، وی هم در عرفان نظری صاحب تألیف است و هم در مسائل عرفان عملی بیان شایسته‌ای دارد. در مسائلی وجود کلام او سراسر رنگ کلام محیی الدین ابن عربی داشته و رساله رتال‌جود را می‌نویسد. در تفسیر عشق و محبت متأثر از مولوی است و اعتقاد دارد عشق عین هستی است و المجاز قنطره الحقیقه را با حکایات شیرینی شرح می‌دهد.

اگرچه در قصیده‌ای از سه خلیفه اهل سنت نام می‌برد ولی دلایل متعددی تشیع وی را ثابت می‌کند که در کتاب داعی الی الله مربوط به زندگی، آثار و اندیشه‌های شاه داعی -تألیف نگارنده، انتشارات امید، سال ۹۴- اشاره شده است. در بحث خلافت عرفانی و ولایت و امامت، بیان کاملاً شیعی است و حتی در نسایم گلشن به خلافت ظاهری امیرالمومنین علی داده و در آثار دیگری حضرت مهدی (عج) را از نسل حضرت فاطمه (س) و خاتم‌الاولیاء می‌داند. آثار و اندیشه‌های شاه‌داعی نه تنها گرایش شدید شیعی را می‌سازد بلکه وی را باید از مروجان فرهنگ مهدویت شیعی در عصر خود، قلمداد کرد. از یک سو غزلی در مدح شاهچراغ علیه السلام سروده با آغاز این ابیات:

امام احمد موسی الرضا وسیلت ساز
خراب بودی احوال مردم شیراز^۱

چو خواستی که برویت شود در دل باز
اگر نه احمد موسی الرضا پناه شدی

و از سویی علامه محمد دهدارخفری شیرازی معروف به فانی شیرازی ، عارف
شیعی قرن دهم هجری، بیتی از مثنوی مشاهد او را شرح کرده است.
خلق به معلوم خرد ملحق است کانچه بود ثابت و باقی حق است^۱

محمد جواد ناسک جهرمی

^۲ - همو، کلیات اشعار، ج ۱، مثنوی های شش گانه، ص ۲۸، ونیز نسخه ی خطی مجلس ش ۴۸۴۸.